

ATT HÅLLA EN BRA FÖRELÄSNING OCH ATT FÅNGA DESS SJÄL

av

Karin Dahmström

När man läser vid den samhällsvetenskapliga fakulteten på universitetet, går man på föreläsningar. Ibland går man dit bara och sitter av dem pliktskyldigast, för att inför sig själv och inför förväntansfulla föräldrar intala sig att man hänger med på kursen och gör skäl för studiebidraget. Men ibland kan man uppleva ett "AHA! Nu förstod jag hur det hängde ihop!" och då måste det ha varit en bra föreläsning!

En kurs på universitetet är uppbyggd kring en ram. I den ingår en kursplan med en måbeskrivning, den litteratur som bestämts, hur mycket tid totalt och mer specifikt den undervisningstid som är anslagen, undervisningens och examinationens form samt studenterna med sina tänkta, men ej säkert faktiska, förkunskaper. I denna ram sätts läraren in och förväntas göra något. Vad gör han?

Ytterst måste *målet* med kursen vara vägledande för vad föreläsaren bör försöka förmedla. Det finns ett konkret kunskapsmål i varje kurs att försöka uppnå men därutöver - och kanske viktigast - är att lärarens engagemang för ämnet och kursen levandegörs. Att ge studenten av sig själv, att visa att just där här ämnet är vad som upptar mitt intresse och ger mitt liv meningsfullhet och stimulans. Och samtidigt, att hela tiden vara lyhörd för om åhörarna "är med", fånga upp en rynkad panna med en direkt fråga till den undrande studenten, "känna av" när nivån på undervisningen är "lagom".

Men hur skall då föreläsningen disponeras? Några nyckelord i detta sammanhang kan vara

- Insikter och konkreta exempel
- Överblickar och sammanhang
- Möjligheter och begränsningar

Hur tas föreläsningarna emot av studenterna och hur skall man göra en utvärdering av kursen? Är det en student som vill ha lättfångade poäng för att få studiemedel, är föreläsningarna bra om relevanta tentamensproblem har tagits upp! Men om en sådan student upplever att "man kanske skulle ta och läsa fortsättningskursen också det här verkar vara något jag kan ha nytta av", då har man nått en bra bit på väg.

Att i en femgradig skala - mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåliga, ganska dåliga, mycket dåliga - i en kursutvärdering fråga om vad man tyckte om föreläsningarna, bör bara vara en inledande, sammanfattande fråga. Även om man vill ha en egenformulerad motivering till det förkryssade alternativet, kan ovidkommande detaljer förrycka det omdöme av föreläsningen som fås på detta sätt. En utvärdering bör vara relaterad till det uppsatta målet för kursen: har målet uppnåtts eller inte och om det inte har uppnåtts, vad är orsaken till detta? Man måste därefter cirkulärt "gå tillbaka" till utgångspunkten och försöka ändra och modifiera kursens uppläggning i vid mening. Denna process blir lättare om man har kunskapsmålet nedbrutet i mindre och konkreta måbeskrivningar; "Vid kursens slut skall studenten kunna ställa upp en nollhypotes respektive alternativ hypotes, bestämma en testvariabel och dess fördelning då nollhypotesen är sann, samt utifrån data dra relevanta slutsatser och förklara innebörden av dessa i icke-statistiska termer". Förutom en kunskapskontroll från en skriftlig tentamen, kan en sådan måbeskrivning utvärderas t ex genom att studenten får "bocca av" på en lista om han tycker att undervisningen har givit tillräckliga insikter i de olika kursavsnitten. Föreläsaren får då en feedback över vad som behöver tas upp mera grundligt eller på ett alternativt sätt.

Detta avspeglar då bara en erfarenhet som vi alla som försöker lära ut vad vi tror oss kunna: det är först i undervisningssituationen man själv lär sig en kurs och man lär så länge man har elever!

